

Najnovija će se knjiga Branka Horvata danas, 22. listopada 2002. godine, službeno predstaviti svekolikoj hrvatskoj javnosti. Imam tu sreću i zadovoljstvo da budem jedan od promotora. Bez obzira o kojoj se knjizi Branka Horvata radi uvijek je riječ o događaju za ekonomsku struku. Ovom prilikom broj zainteresiranih je neuporedivo veći: knjiga je namjenjena svim građanima Hrvatske.

Horvatovski stil. Snažnim potezima autor analizira stanje u Hrvatskoj, pri čemu promatrano razdoblje dijeli na dva dijela. Prvo je razdoblje do 3. siječnja 2000. godine, a drugo nakon izbora.

Branko Horvat promatra i kvalitativno analizira osnovne činjenice dogođenog u oba razdoblja kako bi mogao postaviti dijagnozu stanja. On je vrlo jasan u svojoj dijagnozi. Ukratko rečeno dijagnozu je moguće, u osnovi, sažeti slijedećim citatom P. L. Bergera kada je u svome poznatom radu iz 1986. godine napisao:

«odluke o nacionalnoj ekonomskoj politici donose se (sada) izvan zemlje i za korist drugih. Nacionalna ekonomija je “iskrivljena” jer njen pravac diktiraju vanjske potrebe, a ne njena autohtona logika. Nacionalna inicijativa je ugušena često do stupnja “industrijskog infanticida” - to jest, domaći industrijski razvoj je zaustavljen u interesu strane inicijative, koja dominira nacionalnom privredom. Napokon, autohtono stanovništvo je pauperizirano, uz izuzetak takozvane comprador klase - lokalnih grupa koje postaju zastupnicima strane inicijative. To gledište na učinke prodiranja kapitalizma sjajno je sažeto u frazi koju je skovao Andre Gunder Frank, i sam značajan teoretičar ovisnosti - “razvoj nerazvijenosti” (“development of underdevelopment”). Drugim riječima, nerazvijenost Trećeg svijeta nije stanje koje prethodi dolasku međunarodnog kapitalizma u te zemlje, već je prije stanje što ga taj međunarodni kapitalizam proizvodi, i to nužno.» (Izvor: Peter L. Berger: “Kapitalistička revolucija”, Nprijed, Zagreb, 1995., str. 149. i 150.)

U tom bi smislu posebno bih istakao njegov stav na 51. strani knjige gdje kaže: «Vlada stalno ističe kako je jedini spas u privlačenju stranoga kapitala. To je ideološki stav bez ikakve ekonomske računicе i također služi za zavaravanje građana. Nekada kod nas takvoga stranog kapitala nije bilo, pa se ipak privreda razvijala najbrže u Europi. Sada se smanjuju porezi i daju razvne povlastice, no u rizičnu zemlju kapital ne dolazi.»

Horvat sam sebi postavlja pitanje: «Što treba učiniti da bi se razvoj ubrzao?» (str. 82.) i potom na postavljeno pitanje odgovara: neophodne su dvije institucionalne mjere i jedna mjera ekonomske politike:

- ekonomska integracija,
- planiranje privrednog razvoja, i
- normalan tečaj valute.

Navedene mjere Horvat definira kao tabu teme za hrvatske plitčare. Argumentacija je poznata jer je hrvatska (!) ignorirala sve integracije osim EU, (2) ukinula Zavod za planiranje i (3) stabilan tečaj definirala kao cilj iako je isti, po autoru, precjenjen najmanje 60%.

Posljedice te i takve politike možemo pročitati iz naslova najnovijeg broja tjednika «Poslovni tjednik»: «Analiza Instituta za međunarodne odnose: Izvoznici izgubili 50% tržišnog udjela u EU». Ovom nije nikakav komentar potreban.

Branko Horvat svojim nekompromisnim pristupom jasno ukazuje na cijeli niz pitanja koji čine našu zbilju tako tmurnom. Pri tome on to čini na svojstven način sa puno žara i vjere u moguće bolje sutra u odnosu na sanje koje imamo danas. Neki se neće u svemu složiti sa Horvatom ali upravo njegov ugled vrsnog ekonomskog analitičara pruža obilje argumentacije o kojoj, slagali se ili se ne slagali, valja raspraviti. U tom smislu preporučam ovu najnoviju knjigu prof. dr. Branka Horvata svim zainteresiranim kako bi se stvorile pretpostavke i poduzele primjerene mjere za bolju budućnost Hrvatske.